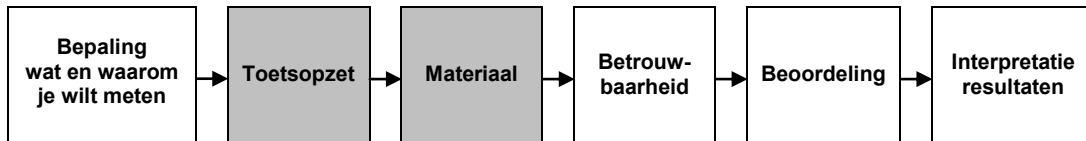

TOETSTIP 9 SEPTEMBER 2005

TIP 9: HOE KAN IK DE COMPLEXITEIT VAN EEN (TOETS)TAAK NAGAAN?

Bij het ontwikkelen van toetstaken is de vraag naar de moeilijkheidsgraad van de taak van cruciaal belang. Wat maakt dat de ene taak door cursisten moeilijker wordt bevonden dan de andere? Om deze vraag te beantwoorden kunt u van verschillende bronnen gebruikmaken. U kunt op een kwantitatieve manier informatie over de moeilijkheidsgraad van uw (toets)taak verzamelen door bijvoorbeeld te kijken naar de scores die de studenten op de (toets)taak hebben behaald. Daarnaast kunt u gebruik maken van kwalitatieve bronnen zoals feedback van collega's en/of studenten op de (toets)taak of door zelf kritisch naar een toetsaak te kijken, bijvoorbeeld aan de hand van een complexiteitsmeter. Deze ToetsTip wijden we volledig aan het gebruik van een complexiteitsmeter. Toch willen we erop wijzen dat dit instrument en de interpretaties die het oplevert, aangevuld dient te worden met andere bronnen die informatie geven over de moeilijkheidsgraad van uw (toets)taak.

Na een beschrijving van een mogelijke complexiteitsmeter tonen we u in deze ToetsTip hoe u dit instrument in uw lespraktijk kunt gebruiken. Tenslotte kunt u zelf met deze complexiteitsmeter aan de slag door hem toe te passen op een concrete taak.

1. Beschrijving van de complexiteitsmeter

De complexiteitsmeter die hier gehanteerd wordt, biedt een overzicht van de parameters (kenmerken) die een taak karakteriseren. Elke taak is een combinatie van verschillende parameters die op elkaar inspelen.

De complexiteitsmeter (zie figuur) is opgedeeld in drie grote blokken: wereld (onderwerp), opdracht en tekst. 'Wereld' heeft betrekking op het onderwerp dat in de taak aan bod komt (bijvoorbeeld klimaatsveranderingen op aarde). 'Opdracht' heeft te maken met wat de studenten met de informatie in de taak moeten doen (bijvoorbeeld informatie selecteren uit een tekst). 'Tekst' zegt iets over de manier waarop de informatie aan de studenten wordt gepresenteerd (bijvoorbeeld een lange, mondelinge tekst met minder frequente woorden).

Elk van deze drie blokken omvat een aantal parameters dat in een taak in meerdere of mindere mate aanwezig is. Binnen een taak neemt elke parameter met andere woorden een plaats in op het continuüm van eenvoudig naar complex. In het instrument zijn voor elke parameter drie 'ankerpunten' op het continuüm beschreven. Op die manier kan voor elke taak een waarde gegeven worden aan elke parameter door bijvoorbeeld het bijbehorende bolletje te kleuren.

Figuur¹

1. WERELD - ONDERWERP	 <i>van eenvoudig naar complex</i>		
<p>1.1 Hoe moeilijk is het onderwerp van de taak voor de student?</p> <p>a. abstractie (plaats en tijd)</p> <p>b. voorkennis</p>	<p>0 het onderwerp van de taak is heel concreet, speelt zich af in het hier-en- nu</p> <p>0 de student heeft weinig voorkennis nodig om het onderwerp te begrijpen</p>	<p>0 het onderwerp van de taak speelt zich af in een andere plaats en/of tijd (daar-en-toen)</p> <p>0 de student heeft redelijk wat voorkennis nodig om het onderwerp te begrijpen</p>	<p>0 het onderwerp van de taak is abstract</p> <p>0 de student heeft veel voorkennis nodig om het onderwerp te begrijpen en de taak bouwt die voorkennis niet op</p>
<p>1.2 Hoeveel talige ondersteuning (verduidelijking in woorden) krijgt de student bij de taak?</p> <p>a. bij de lees- en/of luisterteksten van de taak</p> <p>b. buiten de tekstjes (woordenboeken, woordenlijsten, internet...)</p>	<p>0 de inhoud wordt op verschillende manieren herhaald en omschreven</p> <p>0 de studenten mogen vrij dingen opzoeken of zich laten helpen door iemand die de taal beter kent</p>	<p>0 de inhoud wordt een beetje in andere woorden herhaald</p> <p>0 de studenten mogen beperkt dingen opzoeken of zich laten helpen door iemand die de taal beter kent</p>	<p>0 de inhoud wordt maar één keer op één manier verwoord</p> <p>0 de studenten mogen niets opzoeken en zich niet laten helpen door iemand die de taal beter kent</p>

¹ Bron: *Tussen taal en wereld. Nederlands geven aan anderstalige volwassenen: een multimediale training lesvaardigheid*. Centrum voor Taal en Migratie: Leuven.

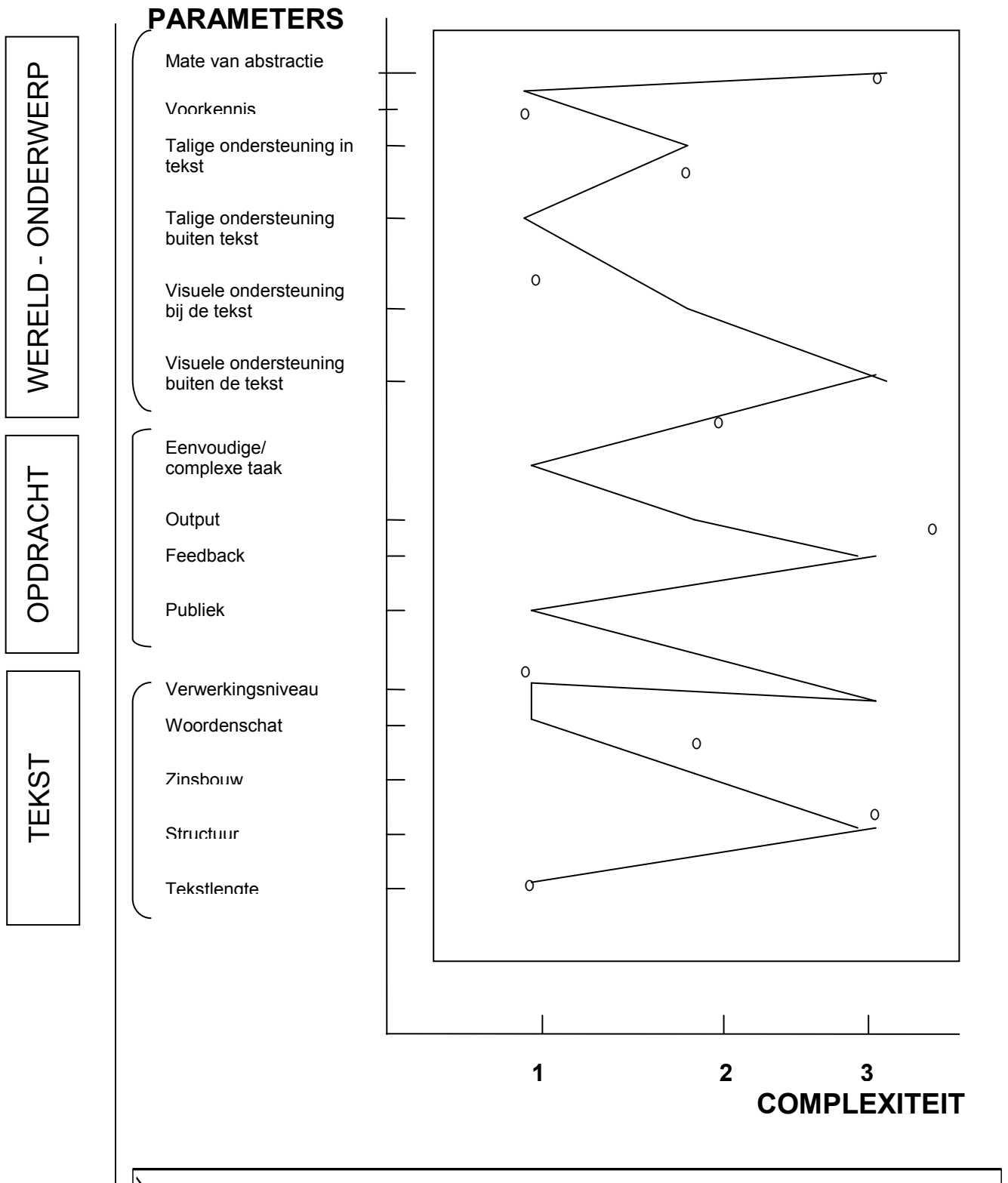
<p>1.3 Hoeveel visuele ondersteuning (verduidelijking in beelden) krijgt de student bij de taak?</p> <p>a. bij de lees- en/of luisterteksten van de taak</p> <p>b. buiten de teksten van de taak (meegebrachte voorwerpen, posters in de klas, beeldwoordenboeken, video, internet...)</p>	<p>0 er is veel visuele ondersteuning bij de teksten van de taak en de ondersteuning is verhelderend</p> <p>0 de studenten mogen vrij dingen opzoeken en er zijn veel visuele hulpmiddelen in de klas</p>	<p>0 er is een beetje visuele ondersteuning bij de teksten van de taak en de ondersteuning is verhelderend</p> <p>0 de studenten mogen beperkt dingen opzoeken en er zijn in beperkte mate visuele hulpmiddelen in de klas</p>	<p>0 er is geen visuele ondersteuning bij de teksten van de taak</p> <p>0 de studenten mogen niets opzoeken en er zijn geen visuele hulpmiddelen in de klas</p>
<p>2a. OPDRACHT: modaliteit, output, werkvorm</p>			
<p>2.1 Hoe wordt de vraag of de opdracht geformuleerd?</p> <p>eenvoudige of complexe opdracht</p> <p>2.2 Welke output wordt van de student verwacht ?</p> <p>2.3 Zijn er mogelijkheden tot interactie of feedback?</p>	<p>0 de student moet weinig of geen tussenstappen doorlopen</p> <p>0 de student mag op een niet-verbale manier reageren</p> <p>0 er zijn veel mogelijkheden om met medeleerlingen of met de leerkracht te overleggen</p>	<p>0 de student moet enkele tussenstappen doorlopen om de opdracht op te lossen</p> <p>0 de student moet mondeling of schriftelijk reageren maar hij of zij hoeft niet veel taal te gebruiken</p> <p>0 de mogelijkheden om met medeleerlingen of met de leerkracht te overleggen zijn beperkt</p>	<p>0 om de opdracht op te lossen moet de student vele tussenstappen doorlopen</p> <p>0 de student moet mondeling of schriftelijk reageren en hij of zij moet daarbij veel taal gebruiken</p> <p>0 er is geen mogelijkheid om met medeleerlingen of met de leerkracht te overleggen</p>

2.4 Voor wie is de output van de opdracht bestemd? (het publiek binnen de context van de taak)	0 Eigen gebruik	0 Bekend publiek (vrienden, familie, collega's...)	0 Onbekend publiek
2b. OPDRACHT: verwerkingsniveau			
2.5 Wat moet de student met de informatie uit de tekst doen, op welk niveau moet hij of zij de informatie verwerken?	0 de student moet de informatie uit de tekst letterlijk reproduceren of herkennen - kopiërend en beschrijvend niveau	0 de student moet de informatie uit de tekst anders weergeven dan ze is aangeboden - structurerend niveau	0 de student moet de informatie uit de tekst toetsen aan de eigen mening en vergelijken met andere informatie - evaluerend niveau
3. TEKST			
3.1 Wat voor woordenschat bevat de tekst*?	0 in de tekst* komt vooral gekende, letterlijke en concrete woordenschat voor	0 de tekst* bevat een aantal minder gekende woorden en / of figuurlijk en abstract taalgebruik	0 de tekst* bevat veel weinig voorkomende woorden en / of figuurlijk en abstract taalgebruik
3.2 Wat voor zinsbouw heeft de tekst*?	0 de zinnen zijn vooral kort en enkelvoudig	0 de zinnen zijn middellang en samengesteld	0 de zinnen zijn lang en samengesteld
3.3 Wat voor structuur heeft de tekst*?	0 de structuur van de tekst* is duidelijk en / of eenvoudig	0 de structuur van de tekst* is minder duidelijk en / of eenvoudig	0 de structuur van de tekst* is onduidelijk en / of complex
3.4 Tekstlengte: is de tekst kort of lang?	0 Kort (0 tot ½ pag.)	0 half lang (1/2 tot 1 pag.)	0 lang (> 1 pagina)

* met 'tekst' wordt zowel input- als outputtekst bedoeld

2. Interpretatie van de resultaten

Na het aanduiden van de waarde van elke parameter kunt u het overzicht duidelijker bewaren door bijvoorbeeld een kleine grafiek te maken. Op de X-as plaatst u de drie ankerpunten, op de Y-as de parameters. Per parameter duidt u de mate van complexiteit aan met een bolletje of ander symbool. Vervolgens verbindt u alle punten met elkaar en krijgt u zicht op de complexiteit van de taak. Een dergelijke grafiek kan er dan als volgt uitzien:

Door per parameter een complexiteitswaarde te bepalen, krijgt u zicht op de totale complexiteit van de taak. Het is belangrijk te weten dat de lijn die alle punten met elkaar verbindt niet noodzakelijk een loodrechte, verticale lijn is. Binnen een zelfde taak kan de ene parameter een hogere complexiteitswaarde hebben dan de andere.

Rekening houdend met de kenmerken van uw studenten, kunt u op basis van deze karakterisering van de taak een aantal veranderingen doorvoeren. Bijvoorbeeld: indien u na het uitzetten van een taak in het schema, denkt dat het onderwerp te moeilijk zal zijn voor uw studenten en/of dat er veel voorkennis wordt vereist om de taak uit te voeren, dan kunt u dit ondervangen door bijvoorbeeld meer visuele ondersteuning te voorzien of een gelijkaardige taak te maken met een voor de studenten meer vertrouwd onderwerp.

Let op! U dient er natuurlijk wel rekening mee te houden dat wanneer u de waarde van één parameter in uw taak verandert, dat een invloed heeft op de waarde van de andere parameters.

OPDRACHT

Kies een (toets)taak uit uw eigen cursus of leergang. Vul voor deze (toets)taak de complexiteitsmeter in en stel een bijhorende grafiek op. Geef eventueel aan of u dingen aan uw (toets)taak zou veranderen, rekening houdend met de kenmerken van uw doelgroep. U kunt de ingevulde complexiteitsmeter, de grafiek en uw interpretaties naar ons doorsturen voor feedback. Onze contactgegevens staan onder aan deze tip.

TOETSTIP 10 IN NOVEMBER '05

In de volgende ToetsTip geven we aan hoe u prestaties van studenten op een zo objectief mogelijke manier kunt scoren.

Vragen, opmerkingen en suggesties

Opmerkingen over ToetsTip 9:

Suggesties voor volgende ToetsTips:

Inhoudelijke opmerkingen over evaluatie in het algemeen:

Praktische bemerkingen over de ToetsTip:

Voor vragen & reacties één adres:

het CNaVT-secretariaat

Certificaat Nederlands als Vreemde Taal
Blijde-Inkomststraat 7
B-3000 Leuven
België
0032 (0) 16 53 55 16

cnavt@arts.kuleuven.ac.be